

פתרון הבחינה

אזרחות

חורף תש"פ, 2020, שאלון: 34281

מוגש ע"י שלומי שושן, מור לאזרחות בבית הספר לבגרות של יואל גבע

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מבין השאלות 1-2.

שאלה מספר 1

סעיף א'

ציין: עקרון שלטון העם.

הצג: עקרון יסוד בדמוקרטיה לפיו כלל האזרחים הם מקור הסמכות של השלטון. האזרחים בוחרים שלטון של נציגים- לזמן קצוב המוגדר בחוק.

הסבר:

ציטוט: "לאחר דיון ציבורי, נערך משאל בקרב כלל האזרחים במדינה...**במשאל זה הביעו האזרחים את רצונם לפרוש מן האיחוד** ונקבע תאריך שבו הפרישה אמורה לצאת לפועל".
קישור: העקרון הדמוקרטי שמימשו אזרחי בריטניה בהשתתפותם במשאל הוא עקרון שלטון העם. אזרחי בריטניה הם מקור הסמכות של השלטון הבריטי. הם מימשו את ריבונותם באמצעות משאל וקיבלו החלטה התומכת בפרישה מן האיחוד.

סעיף ב'

ציין: אחריות ממשלתית משותפת.

הצג: כל שר בממשלה נושא באחריות לכל החלטות הממשלה, גם אם התנגד להחלטה מסוימת אך נותר בדעת מיעוט. מתוקף אחריות זו שר מנוע מלמתוח ביקורת על החלטת הממשלה בפומבי או להצביע נגדה בכנסת.

הסבר:

ציטוט: "בעקבות הודעה זו, **טענו השרים שהם מתנגדים להחלטה זו של הממשלה** אך מכיוון שהם מחויבים לתמוך בכל החלטות הממשלה הם **נאלצים להתפטר**".

קישור: אחדים משרי ממשלת בריטניה דרשו לדחות את הפרישה מהאיחוד משום שלטענתם יש לנקוט צעדים שיבטיחו את מעמדה הכלכלי והמדיני של בריטניה. למרות זאת הודיע ראש הממשלה על פי החלטת הממשלה כי בריטניה תפרוש בתאריך שנקבע מראש. על פי האחריות המשותפת על אף התנגדות השרים לפרישה הם עדיין נושאים באחריות להחלטה שקיבלה הממשלה. מכיוון שאסור לשר להתנגד להחלטת ממשלה שהתקבלה ולמתוח עליה ביקורת בגלוי נאלצו השרים להתפטר.

שאלה מספר 2

סעיף א'

ציין: זכויות אדם טבעיות (רעיון הזכויות הטבעיות).

הצג: תפיסה מוסרית – פוליטית המתארת זכויות יסוד המוקנות לכל אדם באשר הוא אדם. תיאור הזכויות כטבעיות משמעותו שהן אינן מוענקות על ידי השלטון ואינן תלויות בו. התפיסה הדמוקרטית מקבלת כעקרון יסוד את אחריות השלטון לשמירה על הזכויות. מקובל למנות בין הזכויות הטבעיות: חיים וביטחון, קניין, חירות (חופש הביטוי, חופש המחשבה והמצפון, חופש התנועה, חופש העיסוק, חופש דת וחופש מדת), שוויון, כבוד והליך משפטי הוגן.

הסבר:

ציטוט: "אחת הדרכים להפיץ תוכן היא לשתף פוסטים, לתמוך בדעת הכותב ולהביע הזדהות עם הדברים שנכתבו בהם".

קישור: סוג הזכויות של הגולשים באינטרנט המתממש באמצעות שיתוף פוסטים הוא זכויות אדם טבעיות. שיתוף הפוסטים על ידי הגולשים מאפשר להם לממש את חופש הביטוי. הם יכולים להביע את דעותיהם בגלוי- לתמוך בדעת הכותב ולהביע הזדהות עם הדברים שנכתבו בפוסטים. חופש הביטוי הינו חלק מזכויות האדם הטבעיות המוקנות לכל אדם באשר הוא אדם. על כן סוג זכויות זה בא לידי ביטוי בקטע.

סעיף ב'

ציין: חוק יסודות המשפט.

הצג:

החוק מתייחס למקרים שבהם אין חקיקה ראשית הנוגעת למקרה הנדון. החוק מנחה את בתי המשפט לפסוק על פי "עקרונות החירות, הצדק והיושר שבמורשת ישראל" במקרים שבהם אין חקיקה ראשית אחרת המתייחסת למקרה.

הסבר:

ציטוט: "בנימוק לפסק הדין כתבו השופטים שבחקיקה הקיימת אין מענה למקרים שבהם גולשים משתפים פוסטים פוגעניים שכתבו אנשים אחרים, ולכן הם התבססו בפסיקתם על מקורות יהודיים העוסקים באחריותו של מי שמשתף דברים שאמרו או כתבו אחרים".

קישור: בקטע מתואר אודות שני גולשים ששיתפו פוסט פוגעני שכתב אדם אחר נגד עיתון מקומי. בעלי העיתון הגישו תביעה משפטית נגדם. בפסק הדין התבססו השופטים על נימוקים ממקורות יהודיים, כלומר נימוקים מתוך "עקרונות החירות, הצדק והיושר שבמורשת ישראל" משום שאין חוק ראשי העוסק באחריותו של מי שמשתף דברים שאמרו או כתבו אחרים. על כן, החוק שאפשר לבית המשפט להתבסס בפסיקתו על מקורות יהודיים הוא חוק יסודות המשפט.

פרק שני

בפרק זה הנבחנים נדרשו לענות על ארבע שאלות:

שלוש מהשאלות 3-7 ואחת מהשאלות 8-12

שאלה מספר 3

הצדקה טבעית (אוניברסלית)- הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל הנובעת מהזכות הטבעית והאוניברסלית של כל עם להגדרה עצמית.

הצדקה בין לאומית (משפטית)- הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל נובעת מהכרה בינלאומית בזכותו של העם היהודי למדינה בארץ ישראל. לדוגמא: הצהרת בלפור, כתב המנדט והחלטת האו"ם על החלוקה.

שאלה מספר 4

דרך אחת - הצבעת אי אמון

כלי לפיקוח על הממשלה במשטרים פרלמנטריים (הממשלה תלויה באמון הפרלמנט).
לפרלמנט יש יכולת להביא לסיום כהונת הממשלה על ידי הצבעת אי אמון.
לפי החוק בישראל, הצבעת אי-אמון בממשלה מתקבלת רק כאשר רוב של 61 חברי-כנסת, מביעים תמיכה במועמד חלופי לכהן כראש הממשלה.

דרך שנייה - אישור חוק התקציב

חוק תקציב המדינה קובע את תקציב המדינה לשנה אחת (ובמקרים חריגים לשנתיים).
כלי לפיקוח וביקורת של הכנסת על הממשלה, ועל סדר קדימויות שלה בכל תחומי החיים של מדינת ישראל.
אי אישור הצעת חוק התקציב כמוהו כהצבעת אי אמון בממשלה.
אסור לקבוע בתקציב הקצבות לגופים שמחוץ לממשלה, אלא יש לקבוע הקצאה לסוג פעילות, והתמיכה מחולקת לפי אמות-המידה כלליות ושוויוניות.

שאלה מספר 5

פקודה בלתי חוקית בעליל-הוראה מצד מפקד מוסמך או רשות מוסמכת הסותרת ערכי מוסר ומצפון אנושי בסיסיים. חובה לסרב לציית להוראה אפילו במסגרת צבאית. ציות יוביל להעמדה לדין הן של נותן הפקודה והן של מבצע הפקודה.

שאלה מספר 6

יחסית- חלוקת המושבים בפרלמנט יחסית למספר הקולות שבהם זכתה כל מפלגה. החישוב נעשה לפי מספר המצביעים בבחירות או לפי הקולות הכשרים בלבד בתנאי שהמפלגה עברה את אחוז החסימה.

רשימתית- מצביעים למפלגה שלה רשימת מועמדים. אחת הדרכים הרווחות לקביעת הרשימה היא בחירות מקדימות (פריימריז).

שאלה מספר 7**נקודת דמיון:**

בשני הלאומים קיימת לבני הלאום שאיפה משותפת לשלטון עצמי במסגרת של מדינה ריבונית.

נקודת הבדל:

בלאומיות אתנית תרבותית השאיפה מבוססת על יסודות אתניים תרבותיים: מוצא, שפה, תרבות, היסטוריה ולפעמים גם דת.

בלאומיות אזרחית השאיפה מבוססת על יסודות פוליטיים: רצון משותף לחיות באותה מדינה ובקידום יחד של ערכים ונורמות משותפים.

שאלה מספר 8

-הצג: המחלוקת בין דתיים לבין חילוניים בחברה הישראלית בנוגע לסוגיית הנישואים והגירושים - במדינת ישראל קיימת מחלוקת בין חילוניים ודתיים בכל הנוגע לסוגיית הנישואים והגירושים. במצב הקיים היום, נישואים וגירושים במדינת ישראל נערכים על פי חוק שיפוט בתי דין רבניים, הקובע, כי נישואים וגירושים יערכו על פי ההלכה האורתודוקסית. כלומר, על פי דין תורה בלבד. הצד הדתי טוען שזהו ביטוי להסדר הסטטוס קוו ולרצון לשמור על אופייה היהודי של מדינת ישראל. הדבר תורם לאחדות העם, שומר על זהותו ומונע פילוג. כך המדינה מכירה ציבורית בדגם אחד של נישואין וגירושין ומונעת מיחידים לקיים זוגיות כרצונם. מנגד, החילונים טוענים, כי המצב הקיים מדיר קבוצות שונות (נישואים חד מיניים, נישואי תערובת) מהאפשרות להינשא, וכן הוא אינו מאפשר לאדם להתחתן בדרך בה הוא בוחר.

-הצג: הזכות לחופש מדת – זכותו של כל אדם שלא להחזיק באמונה, לא להשתייך לקבוצה דתית, לא לסבול מכפייה או הטפה דתית, לא לקיים טקס או פולחן דתי בניגוד לרצונו.

-הסבר: הזכות לחופש מדת באה לידי ביטוי במחלוקת בנושא הנישואין והגירושין, בכך שאזרחי המדינה החילוניים טוענים, שהחופש מדת שלהם נפגע. כאמור, החופש מדת כולל את הזכות שלא לקיים פולחנה של דת מסוימת ואילו המצב המשפטי הקיים, מחייב כל אזרח יהודי לקיים את טקסי הנישואים והגירושים בדרך אחת, בדרכה של ההלכה האורתודוקסית.

שאלה מספר 9

-הצג: החוק נגד בעלות צולבת - כדי לצמצם את ההשפעות של ה"צנזורה הפרטית של הבעלים" על פרסום מידע, הוגבלה בחקיקה האפשרות ל"בעלות צולבת", האפשרות שאותו אדם יהיה בעליו של עיתון וגם בעלים של תחנת שידור ברדיו או בטלוויזיה, וישלוט בכל מקורות המידע ובבימות הדיון הציבורי. כך נחסמה דרכם של בעלי שליטה בעיתונות הכתובה למעורבות בזיכיונות השידור המסחרי ברדיו ובטלוויזיה.

-הצג: עקרון הפלורליזם- הכרה בערך של ריבוי דעות. תמיכה בקיום וביטוי של מגוון דעות של אנשים או קבוצות בחברה.

-הסבר: החוק נגד בעלות צולבת מחזק את עקרון הפלורליזם, שכן ברגע שהוא מונע מאותו האדם לשלוט במספר מקורות מידע, הוא מאפשר דעות רבות יותר. עקרון הפלורליזם פירושו מגוון של דעות, ולכן החוק מממש את העקרון, שכן ברגע שיש בעלויות רבות, יש סיכוי רב יותר למגוון דעות ולהשקפות עולם.

שאלה מספר 10

-הצג: בחירות מקדימות (פריימריז) - בחירות שבהן משתתפים כל מי שהתפקדו למפלגה או כלל הבוחרים (תלוי במפלגה). בפריימריז נבחרים נציגי הרשימה לכנסת בדרך דמוקרטית, על ידי ציבור גדול יחסית בניגוד למצב בו רק מנהיג המפלגה בוחר את נציגי הרשימה לכנסת.

-הצג: זכויות פוליטיות - זכויות הקשורות לתחום הפוליטי.

זכויות פוליטיות שהן זכויות אזרח בלבד: לבחור, להיבחר ולהתארגן כמפלגה המתמודדת בבחירות. זכויות פוליטיות הנובעות מזכויות טבעיות של כל אדם: חופש ההפגנה, חופש המחאה, והאפשרות לבקר את השלטון.

-הסבר: בחירות מקדימות (פריימריז) מממשות את זכויות הפוליטיות של כל אזרח לבחור ולהיבחר. כל אזרח יכול לבחור את נציגיו למפלגה אליה הוא התפקד ואף יכול להיבחר לרשימת המעומדים שלה ולאחר מכן להתמודד עמה לכנסת.

שאלה מספר 11

-הצג: שני תפקידים של הרשות המקומית -

שירותי רווחה – על הרשות המקומית לספק את שירותי הרווחה לתושבים הגרים בתחומה, הנזקקים לשירותים אלה, וזאת בהתאם להנחיות, לתבחינים ולתקציב שניתן על ידי משרד הרווחה. בכל רשות קיימת לשכת רווחה אשר מפעילה את מערכת הרווחה ביישוב.

שירותי חינוך - הרשות המקומית אחראית על מערכת החינוך בתחומה: אחזקת מוסדות, העסקת חלק מן העובדים ואף הפעלת חלק מן המוסדות באופן מלא. משרד החינוך קובע את התכנים ומעביר את התקציבים המתאימים להפעלת התוכניות. עם זאת, השלטון המקומי יכול לקחת חלק מסוים בעיצוב התוכנית, כל רשות בוחרת לעצמה עד כמה להיות מעורבת בעיצוב התכנים – יש רשויות המסתפקות ביישום התכנים של משרד החינוך, ויש רשויות שבוחרות להיות אקטיביות יותר בתחום התכנים.

-הצג: תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות וביצועה – קבלת החלטות והתוויות קווי פעולה בתחומים שונים הנמצאים באחריות משרדי הממשלה.

-הסבר: תפקיד הממשלה קביעת מדיניות וביצועה בא לידי ביטוי בתפקיד הרשות המקומית לספק שירותי רווחה. על הרשות המקומית לספק את השירות לתושבים הגרים בתחומה, הנזקקים לשירותים אלה, וזאת בהתאם להנחיות, לתבחינים ולתקציב שניתן על ידי משרד הרווחה. בכל רשות קיימת לשכת רווחה אשר מפעילה את מערכת הרווחה ביישוב. תפקיד זה של הרשות המקומית מממש את תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות וביצועה בדרך הבאה – הממשלה היא זו אשר מתווה את המדיניות בתחום הרווחה וקובעת כיצד לעזור לשכבות המוחלשות בחברה. הרשות המקומית היא זו אשר מוציאה מדיניות זו לפועל על פי ההנחיות של שר הרווחה והממשלה.

שאלה מספר 12

-הצג: ארגונים חוץ ממשלתיים (המגזר השלישי) - ארגונים אשר פועלים באופן וולונטרי ושלא על פי חוק (הם אינם חלק ממוסדות המדינה או השלטון המקומי). הארגונים פועלים להגבלת השלטון, הגנה על זכויות אדם, מניעת שחיתות ועוד. ארגונים אלה מנסים להפעיל לחץ על

השלטון, על ידי גיוס דעת קהל ויצירת הד ציבורי לשינוי. בנוסף, ארגונים אלה ממלאים את החסר במקום בו מוסדות השלטון ומי שעומד בראשם לא ממלאים את תפקידם. בישראל קיימים ארגונים רבים העוסקים בנושאים שונים ומגוונים והם מדגימים אזרחות טובה.

- **הצג: עקרון הפלורליזם** - הכרה בערך של ריבוי דעות. תמיכה בקיום וביטוי של מגוון דעות של אנשים או קבוצות בחברה.

- **הסבר:** עקרון הפלורליזם בא לידי ביטוי בקיומם של ארגונים אלה, בכך שהארגונים משקפים קשת רחבה של דעות. הארגונים עוסקים בנושאים רבים ומגוונים, ופועלים לקידום האינטרסים של קבוצות שונות ובקיום וביטוי של מגוונים שונים בחברה.

פרק שלישי

הנבחרים נדרשו לענות על שתיים מבין השאלות 13-15

שאלה מספר 13

הצג: המחויבות והאחריות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות - מחויבות המדינה ליהדות התפוצות באה לידי בתחומים שונים המבטאים את תפישתה כמדינת הלאום של כל העם היהודי. ביניהם ניתן למנות:

1. חוק השבות וחוק האזרחות המאפשרים לכל יהודי לעלות לישראל ולקבל אזרחות בה.
2. מוסדות רשמיים של המדינה המטפלים בחיזוק זהותה היהודית של יהדות התפוצות ובעלייתה לישראל (למשל: ההסתדרות הציונית העולמית המעוגנת בחוק, קיומו של שר לענייני תפוצות ושר קליטה).
3. התגייסות המדינה לטובת יהודים המצויים במצוקה ברחבי העולם.
4. החוק הפלילי של מדינת ישראל מאפשר ענישה של מי שפגע ביהודי על רקע יהדותו גם אם עשה זאת מחוץ לשטחה של המדינה וכלפי יהודי שאיננו אזרח המדינה.

הסבר:

ציטוט: "המדינה גם מקצה משאבים מיוחדים לסיוע ליהודים שנשקפת להם סכנה בארצות מושבם ואף פועלת לעלייתם ארצה."

קישור: מדינת ישראל מחויבת ליהדות התפוצות בתחומים שונים. אחד מהם הוא התגייסות המדינה לטובת יהודים המצויים במצוקה ברחבי העולם. מחויבות זו באה לידי ביטוי בקטע בכך שנאמר שהמדינה מקצה משאבים מיוחדים לסיוע ליהודים שנשקפת להם סכנה בארצות מושבם ואף פועלת לעלייתם ארצה. מחויבות זו המתממשת בקטע מבטאת את תפישתה של מדינת ישראל כמדינת הלאום של כל העם היהודי.

שאלה מספר 14

הצג: עיקרון ההסכמיות - הסכמה רחבה בין קבוצות בחברה על כללי משחק בסיסיים או על אופייה הבסיסי של החברה והמדינה. הסכמה זו מחזקת את היציבות ומאפשרת קיום בצוותא על אף חילוקי דעות בתחומים אחרים. בנוסף ישנו מתח בין ערך הפלורליזם המעודד ריבוי דעות לערך ההסכמיות המחזק את הערכים המשותפים.

הסבר:

ציטוט: "בעיניי, המפתח לקיום החיים המשותפים במדינה הזו הוא בראש ובראשונה החוסן של הדמוקרטיה של ישראל, המושתת על ערכי יסוד אוניברסליים, על סובלנות כלפי האחר ועל כיבוד זכויות אדם. לכידות חברתית מחייבת התאגדות סביב מכנה משותף, רחב ככל שיהיה, שיכול לגבש את מגוון האוכלוסיות לכדי חברה אחת ולהבטיח קיום של חיים משותפים – כל אוכלוסייה לפי הייחוד שלה, זו בצד זו".

קישור: הכותב בקטע תומך בלכידות חברתית הקשורה בגיבוש סביב מכנה משותף, רחב ככל שיהיה. זאת לטענתו יגבש את מגוון האוכלוסיות לכדי חברה אחת ויבטיח חיים משותפים. כלומר, הכותב תומך בעקרון ההסכמיות המדגיש את קיומה של הסכמה רחבה על כללי משחק בסיסיים ועל אופייה של החברה והמדינה, הסכמה זו מאפשרת חיים במשותף על אף חילוקי הדעות.

שאלה מספר 15

הצג: מעמד המיעוטים במדינת ישראל- בהכרזת העצמאות התחייבה מדינת ישראל להעניק זכויות שוות לכל אזרחיה ללא הבדל דת גזע ומין. ישראל מעניקה לכל אזרחיה זכויות פרט מלאות ושוות. הדבר בא לידי ביטוי למשל בחוק אוסר אפליה בקבלה לעבודה על בסיס לאומי או דתי ובכך שישנה אפשרות נרחבת לביטוי תרבותי ודתי במרחב הציבורי ובהיבטים מוסדיים (לעומת כמה ממדינות אירופה בהן קיימת הגבלה על לבישת כיסוי ראש מלא או בניית צריחי מסגדים).

הסבר:

ציטוט: "האבות המייסדים של מדינת ישראל הדגישו במגילת העצמאות את החשיבות של הערכים: חירות, חופש דת, חופש מצפון, צדק ושוויון זכויות חברתי ומדיני לכל אזרחי המדינה ללא הבדל דת, גזע ומין... ואכן המחוקק הכיר למשל בצורך באוטונומיה במערכת החינוך, ועיגן זאת בחוק שעל פיו כל קבוצה המבקשת לשמור על דתה ועל שפתה יכולה לקיים מערכת חינוך נפרדת ותוכנים לימודים הייחודית לה."

קישור: מעמד המיעוטים בא לידי ביטוי בקטע גם בהתחייבותה של מדינת ישראל בהכרזת העצמאות להעניק למיעוטים זכויות שוות וגם באפשרות הנרחבת לביטוי תרבותי ודתי במרחב הציבורי ובהיבטים מוסדיים- המחוקק הכיר למשל בצורך באוטונומיה במערכת החינוך, ועיגן זאת בחוק שעל פיו כל קבוצה המבקשת לשמור על דתה ועל שפתה יכולה לקיים מערכת חינוך נפרדת ותוכנים לימודים הייחודית לה.

פרק רביעי

הנבחרים נדרשו לענות על שאלה אחת מבין השאלות 16-19, ושאלה אחת מבין השאלות 20-21

שאלה מספר 16

ציין: עמדה דתית חרדית.

הצג: מדינת ישראל צריכה להיות מדינה יהודית ולנהוג על פי דיני התורה בכל תחומי החיים. קיים מגוון דעות בשאלת היקף שיתוף הפעולה עם המדינה כל עוד אינה נוהגת על פי התורה.

הסבר:

ציטוט: "דובר של אחת המפלגות אמר שמפלגתו מתנגדת להפעלת תחבורה ציבורית בשבת. משום שמדינת ישראל היא מדינה יהודית ולכן היא חייבת להתבסס על ערכי היסוד של היהדות. הפעלת תחבורה ציבורית בשבת פוגעת בערכים אלה ומנוגדת למצוות התורה המחייבות כל יהודי".

קישור: העמדה הרצויה בעיניו של דובר המפלגה היא העמדה הדתית חרדית על פיה המדינה צריכה להיות יהודית ולנהוג על פי דיני התורה בכל תחומי החיים. דובר המפלגה מתנגד להפעלת תחבורה ציבורית בשבת בנימוק שהדבר פוגע בערכי היסוד של היהדות ומנוגד למצוות התורה כפי שדוגלת הגישה.

שאלה מספר 17

ציין: מדינת ישראל כמדינת לאום יהודית של כלל אזרחיה.

הצג: הגישה השלטת בישראל ולפיה מדינת ישראל היא מדינת לאום של העם היהודי המזוהה עם היהודים בארץ ובתפוצות אך גם מחוייבת לשוויון זכויות לאזרחיה הלא היהודים.

הסבר:

ציטוט: "לדבריו, החלטה זו מבטאת את מחויבותה של מדינת ישראל היהודית לקדם את היישובים הערביים ולאפשר לתושביהם לעסוק בתחום ההייטק באופן שוויוני- כפי שמתאפשר לכל אזרח אחר במדינה".

קישור: העמדה הרצויה בעיניו של נציג הארגון היא מדינת ישראל כמדינת לאום יהודית של כלל אזרחיה על פיה מדינת ישראל היא יהודית וגם מחוייבת לשוויון זכויות לאזרחיה הלא יהודיים. החלטת הממשלה לדבריו לקדם את היישובים הערביים ולאפשר לתושבים לעסוק בתחום ההייטק באופן שוויוני מבטאת את מחויבותה לשוויון זכויות לאזרחים הלא יהודיים.

שאלה מספר 18

ציין: הזכות להליך הוגן.

הצג: אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו. כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי. דוגמאות למימוש הזכות: ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, זכאי לערער לערכאה גבוהה יותר וכדומה.

הסבר:

ציטוט: "לדבריו קרבה זו עלולה לפגוע בזכות ייסוד של הצדדים במשפט, ולכן ראוי ששופט אחר ישפוט במקומו".

קישור: השופט ביקש להגן על הזכות להליך הוגן על פיה כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי. היות וקיימת קירבה משפחתית בין השופט לאחד ממנהלי החברה הנתבעת השופט אינו אובייקטיבי (בלתי תלוי) ולא יכול לשפוט באופן הוגן.

שאלה מספר 19

ציין: סוג מנגנון פיקוח וביקורת בלתי פורמאלי.

הצג: ביקורת שמקיימים גופים, ארגונים או פרטים באמצעות הפגנות, שביתות, עצרות, עצומות, יצירות אומנות (קולנוע, טלוויזיה, תיאטרון, ספרות, אמנות פלסטית), הופעה וכתביה באמצעי התקשורת וברשתות חברתיות ועוד. הביקורת מתקיימת מיוזמתם של אזרחים או קבוצות, לשם הגבלת השלטון, באמצעות לחץ על קובעי מדיניות.

הסבר:

ציטוט: "בעקבות מקרים אלה החלה מחאה של קבוצת הורים ברשתות החברתיות ובכלי התקשורת... המפגינים נשאו שלטי מחאה וקראו לממשלה לפעול לשינוי המצב".

קישור: קבוצת ההורים יזמו מחאה כנגד מקרי ההתעללות בגני הילדים וקראו לממשלה לפעול לשינוי המצב. מחאה היא דרך פיקוח בלתי פורמלית הנעשית ביוזמתם של אזרחים במטרה להגביל את השלטון באמצעות הפעלת לחץ ציבורי בנושא הרלוונטי למחאה.

שאלה מספר 20

טענה - אני מתנגד לגביית תשלום מההורים עבור לימודי העשרה.

הנמקת בעמדותי:

- אני מתבסס על הגישה הכלכלית חברתית סוציאל דמוקרטית.

הצגת הגישה הסוציאל דמוקרטית- הגישה מדגישה את השוויון החברתי-כלכלי על פני החירות הכלכלית, תומכת בצמצום פערים. במקרה הצורך הפרט יכול להישען על סיוע חברתי-כלכלי מהמדינה. המדינה מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה למשל: הלאמה. המדינה תומכת במיסוי גבוה על העשירונים העליונים.

קישור לטענה- אין לדרוש מההורים לשלם עבור לימודי העשרה. לימודים אלה מגיעים לכולם. באמצעות התערבותה של המדינה בכלכלה ובחברה בדמות של תשלום עבור לימודי העשרה גורמת המדינה לצמצום פערים ולמצב בו מתחזק השוויון בהזדמנויות לקבל חינוך מועשר בין מי שבידו כסף או שאין בידו כסף.

הנמקת העמדה המנוגדת:

- באמצעות הגישה הכלכלית חברתית ניאוו- ליברלית.

הצגת הגישה הניאוו-ליברלית- הגישה מדגישה את החירות הכלכלית על פני השוויון החברתי-כלכלי, שמה דגש על יוזמה פרטית ותחרות, על פעילות במסגרת שוק חופשי. דוגלת במעורבות מינימלית של המדינה בתחום החברתי-כלכלי, למשל: הפרטה. הגישה מביעה תמיכה בצמצום המיסוי למינימום.

קישור לטענה- יש שיטענו שעל ההורים לשלם עבור לימודי העשרה היות ויש לפעול בחברה במסגרת של שוק חופשי שבו כל אחד צורך את משאבי החינוך על פי יכולתו וזהו לא תפקידה של המדינה להתערב ולממן כלכלית משאבים אלה.

שאלה מספר 21

טענה - אני תומך בדרישה להגביל את מכירת הנשק במדינה ולקבוע כללים ברורים בנוגע להרשאות של רכישת נשק והחזקתו.

הנמקת עמדתי:

-אני מתבסס על הזכות לחיים וביטחון.

הצגת הזכות לחיים וביטחון - אין לפגוע בחייו ובגופו של אדם. חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים.

קישור לטענה - רכישה ושימוש בלתי מוגבל של נשק עלול להיות מסוכן ולהוביל לירי, שוד וונדליזם שיש בהם כדי לאיים על חייו וגופו של האדם. האזרחים דורשים כי המדינה תממש את חובתה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה.

הנמקת העמדה המנוגדת

-באמצעות הזכות לחירות.

הצגת הזכות לחירות - לכל אדם זכות לפעול על פי רצונו החופשי. אין לשלול את חירותו של אדם על ידי מעצר או על ידי הגבלת חופש המחשבה והפעולה שלו. מן הזכות לחירות נגזרות שורה של חירויות (חופש הביטוי, חופש המחשבה והמצפון, חופש התנועה, חופש העיסוק, חופש הדת, החופש מדת ועוד). חוקים רבים בכל חברה מגבילים בהכרח את הזכות לחירות ונגזרותיה וגבולות הפגיעה הסבירה שנויים במחלוקת ציבורית בכל חברה דמוקרטית.

קישור לטענה - כל אדם יכול להחליט כיצד לנהל את חייו ובכך גם כרוכה ההחלטה האם לרכוש נשק. לאף אחד אין זכות להתערב בהחלטותיו של האדם.